

Biomedical Research Foundation

Το παρόν και το μέλλον των Ελληνικών
Βιβλιοθηκών Επιστημών Υγείας:
ρόλοι, συνεργασίες και δράσεις

Άρτεμις Χαλεπλίουγλου, MSc, PhD st.
Ακαδημία Αθηνών
Ίδρυμα Ιατροβιολογικών Ερευνών
artemischal@bioacademy.gr

ACADEMY

OF ATHENS

Περιεχόμενα

- Εισαγωγή
 - Η έννοια της Ιατρικής Πληροφορίας
 - Ο ρόλος της Ιατρικής Βιβλιοθηκονομίας
 - Βιβλιοθήκες Επιστημών Υγείας
- Η αξία της πληροφορίας στην έρευνα
- Το παρόν των Ελληνικών Βιβλιοθηκών Επιστημών Υγείας
 - Η έρευνα του 2007
 - Οι συνεργασίες
- Ενώσεις Ερευνητικών Βιβλιοθηκών Επιστημών Υγείας

Εισαγωγή

- Η Βιβλιοθηκονομία → κάλυψη των ποικίλων πληροφοριακών αναγκών
- Εξέλιξη + αύξηση πληροφοριακών/ επικοινωνιακών αναγκών = Ανάπτυξη επιμέρους τομέων και εξειδικεύσεων.
 - Οι ανάγκες εκφράζονται και στις Επιστήμες της Υγείας (ιατρική, βιολογία κλπ.), οι οποίες εξελίσσονται ραγδαία και υποστηρίζονται από μια δυναμική τεχνολογική υποδομή και ερευνητική δραστηριότητα.
- Επιστήμες Υγείας - οικονομική υποστήριξη
 - ανάγκη διασφάλισης ανθρώπινης υγείας και εξασφάλισης κοινωνικής ευμάρειας,
 - επιμέρους οικονομικό-πολιτικούς παράγοντες με διαφορετικά ανά περίπτωση κίνητρα διαμόρφωσης
- Επιστήμες Υγείας χρησιμοποιούν την Επιστήμη της Πληροφόρησης

Εννοιολογικός Προσδιορισμός

- **Ιατρική Βιβλιοθηκονομία**
 - «στοχεύει στην παροχή θεωρητικής & επιστημονικής υποδομής στις Επιστήμες Υγείας, γεγονός που επιτυγχάνεται με τη χρήση των Νέων Τεχνολογιών των Η/Υ και των αυτοματοποιημένων πληροφοριακών συστημάτων» (National Medical Library, 2007)
- **Περιλαμβάνει Δράσεις:**
 1. συγκέντρωση ιατρικών πληροφοριών, επεξεργασία-οργάνωση,
 2. διακίνηση μετά από ανάκτηση,
 3. επικοινωνία με οργανισμούς,
 4. υποστήριξη των χρηστών σε θέματα τεχνολογίας της πληροφόρησης κλπ.

Πεδίο Δράσης

- Σε επόμενο στάδιο αφορά:
 - στην επεξεργασία των πρωτογενών πληροφοριακών πηγών και την παραγωγή νέας γνώσης και
 - στην οργάνωση ολοκληρωμένων πληροφοριακών συστημάτων
- ❖ Πεδία Εφαρμογών (ως μέσα συγκέντρωσης και οργάνωσης πληροφοριών):
 1. βάσεις δεδομένων,
 2. ψηφιοποιημένες συλλογές (εικόνων, ακτίνων κλπ.),
 3. ολοκληρωμένα συστήματα πληροφοριών για τη λήψη αποφάσεων και διαγνώσεων (*integrated systems*),
 4. ηλεκτρονικά ιδρυματικά αποθετήρια (*institutional repositories*),
 5. ψηφιακές βιβλιοθήκες κλπ.

Ακόμα...

- Καλύπτει Πληροφοριακές Ανάγκες, όπως:

1. ερευνητική χρήση (κλινική ή βασική έρευνα),
2. των επαγγελματιών της υγείας (ιατρών, νοσοκόμων κλπ.),
3. των συστημάτων υγείας και των εφαρμογών αυτής (εμπορικές εταιρίες, ασφαλιστικοί οργανισμοί, βιομηχανίες προϊόντων υγείας κλπ.) και
4. των ασθενών και άλλων που χρησιμοποιούν την ιατρική πληροφορία για ενημερωτικούς λόγους (Μάνεση, 2002)

- Οι Ιατρικοί Βιβλιοθηκονόμοι απασχολούνται σε:

1. ερευνητικές βιβλιοθήκες (δημόσιες και ιδιωτικές),
2. νοσοκομειακές βιβλιοθήκες (δημόσιες και ιδιωτικές)
3. κέντρα ιατρικής τεκμηρίωσης & πληροφόρησης,
4. βιβλιοθήκες ακαδημαϊκών ιδρυμάτων με ιατρικές σχολές και σχολές επιστημών υγείας,
5. βιβλιοθήκες & κέντρα πληροφόρησης του ΕΣΥ,
6. κέντρα & μονάδες προληπτικής ιατρικής,
7. βιβλιοθήκες ασφαλιστικών οργανισμών,
8. βιβλιοθήκες φαρμακευτικών εταιρειών
9. λοιπούς πληροφοριακούς σταθμούς κέντρων υγείας, θεραπευτηρίων, σταθμών βοηθειών κλπ.

Εκπαίδευση & εξειδίκευση του Ιατρικού Βιβλιοθηκονόμου

- Παροχή εξειδικευμένων γνώσεων σε τομείς, για τη διαχείριση των πληροφοριών, ανεξάρτητα από τη μορφή ή το περιεχόμενό τους.
- **Στόχος:**
 - Η εξοικείωση με τις πληροφοριακές πηγές των Επιστημών Υγείας
 - Η αξιολόγηση & διαχείρισή τους
- **Ελλάδα:**
 - Σχολές Βιβλιοθηκονομίας
 - Εξειδικευμένη εκπαίδευση χωρίς θεματικό προσανατολισμό
- **Η.Π.Α:**
 - Μάθημα επιλογής προπτυχιακού επιπέδου
 - Μεταπτυχιακές Σπουδές Ειδίκευσης
 - Σεμινάρια & Ειδικοί Κύκλοι Σπουδών

Άξονες γνωστικής ειδίκευσης

- μέθοδοι ανεύρεσης και αξιολόγησης ιατρό-βιολογικού πληροφοριακού υλικού,
- ανάπτυξη και διαχείριση συλλογών (έντυπων και ηλεκτρονικών) ιατρό-βιολογικού περιεχομένου,
- δημιουργία ιατρικών ψηφιακών βιβλιοθηκών,
- χρήση τεχνολογιών ιατρικής πληροφόρησης,
- ανάπτυξη ηλεκτρονικών ιδρυματικών αποθετηρίων ιατρό-βιολογικού ενδιαφέροντος,
- ανάπτυξη τεχνικών εξόρυξης (data mining) και κατηγοριοποίησης (clustering) της ιατρό-βιολογικής πληροφορίας,
- δημιουργία οντολογιών (ontologies) και ταξονομιών (taxonomies) ιατρό-βιολογικών όρων,
- ενασχόληση με τον τομέα της «βιοπληροφορικής» (bioinformatics) που συνδυάζει τις επιστήμες της βιολογίας και της πληροφορικής κλπ.

Ο σύγχρονος ρόλος του Ιατρικού Βιβλιοθηκονόμου

- 1) εκτέλεση παραδοσιακών βιβλιοθηκονομικών εργασιών - ενσωμάτωση νέων,
- 2) ανάπτυξη εξατομικευμένων υπηρεσιών και προϊόντων,
- 3) μελέτη και αξιολόγηση πληροφοριακών αναγκών κοινού,
- 4) απόκτηση γνώσεων/ δεξιοτήτων,
- 5) διαχείριση πληροφοριακών πηγών (εντοπισμό, επιλογή, πρόσκτηση, ανάλυση, επεξεργασία, χρήση),
- 6) παροχή ολοκληρωμένων πληροφοριακών υπηρεσιών (information integration),
- 7) εξασφάλιση πρόσβασης και πλήρωση προϋποθέσεων για διευκόλυνση του κοινού και εξοικείωση με την τεχνολογία,
- 8) συμβολή στη λήψη αποφάσεων,
- 9) διατμηματική συνεργασία (πχ. υπηρεσίες βιοπληροφορικής),
- 10) υιοθέτηση/ ανάπτυξη Νέων Τεχνολογιών,
- 11) ανάπτυξη κοινοπραξιών και συνεργατικών σχημάτων,
- 12) εκδοτική δράση,
- 13) έρευνα ιατρικής βιβλιοθηκονομίας,
- 14) διαρκής ενημέρωση (συνέδρια, σεμινάρια),
- 15) Ίδρυση-συμμετοχή σε Ενώσεις Ιατρικής βιβλιοθηκονομίας κλπ.

Οι προ(σ)κλήσεις της εποχής

- Επιστήμη & Τεχνολογία
- Νέες τάσεις εκδοτικής/ δημοσίευσης
 - Αρχές Ανοιχτής Πρόσβασης στην Επιστημονική Πληροφορία
 - Λογισμικό Ανοιχτού Κώδικα
 - Ψηφιακές Βιβλιοθήκες
 - Ιδρυματικά Αποθετήρια

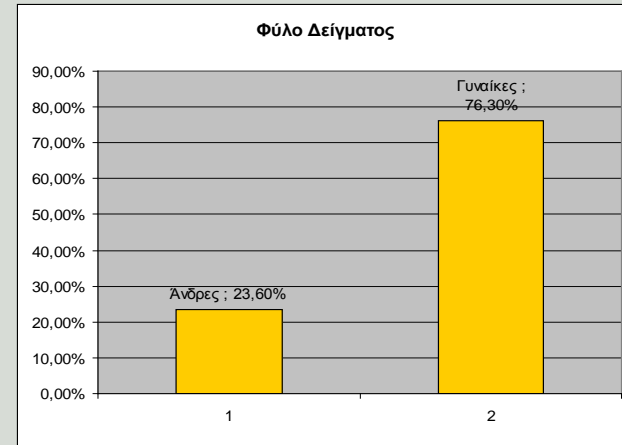
Ιατρικές Βιβλιοθήκες στην Ελλάδα: από τη θεωρία στην πράξη

- Ερευνητική Μέθοδος:
 - Βιβλιογραφική επισκόπηση
 - Διανομή Ερωτηματολογίων
- Χρονική περίοδος διανομής ερωτηματολογίων:
 - Ιούνιος – Αύγουστος 2007
- Μέθοδος διανομής ερωτηματολογίων
 - ηλεκτρονικό ταχυδρομείο
 - τηλεφωνικές συνεντεύξεις.
- 55 βιβλιοθήκες έλαβαν γνώση του ερωτηματολογίου
- Στοιχεία Βιβλιοθηκών μέσω Συλλογικού Καταλόγου Εθνικού Δικτύου Επιστημονικών & Τεχνολογικών Βιβλιοθηκών (ΕΔΕΤΒ)
- Συγκεντρώθηκαν τριάντα οκτώ (38) προσωπικά ανώνυμα ερωτηματολόγια

Γενικά Στοιχεία Δείγματος

- Σε ποσοστό 76,3% το δείγμα αποτελούσαν γυναίκες και σε 23,6% άνδρες
- Ηλικιακά το δείγμα σε ποσοστό 26,3% κυμαίνεται από 25-35 έτη, σε ποσοστό 52,6% στα 35 με 45 έτη, ενώ το 21% είναι άνω των 45 ετών.

Γενικά Στοιχεία Δείγματος

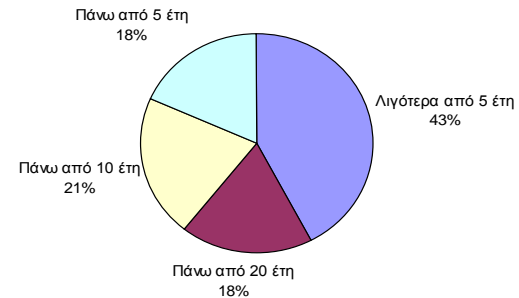
- **Εμπειρία:**

- Το 42,1% εργάζεται λιγότερα από 5 έτη σε ιατρική βιβλιοθήκη
- Το 18,4% πάνω από 5 έτη
- Το 21% πάνω από 10 έτη
- Το 18,4% περισσότερα από 20 έτη

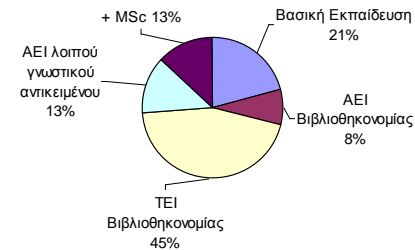
- **Εκπαίδευση:**

- Το 21% διαθέτει τη βασική εκπαίδευση,
- Το 7,8% απόφοιτοι σχολής ΑΕΙ Βιβλιοθηκονομίας
- Το 44,7% απόφοιτοι σχολών ΤΕΙ Βιβλιοθηκονομίας
- Το 13,1% διαθέτει πτυχίο ΑΕΙ σε άλλο γνωστικό αντικείμενο
- Το 13,1% διαθέτει και μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών στην Επιστήμη της Πληροφόρησης ή σε συναφές αντικείμενο
- Το 21% διαθέτει παραπάνω από ένα πτυχίο

Εργασιακή εμπειρία

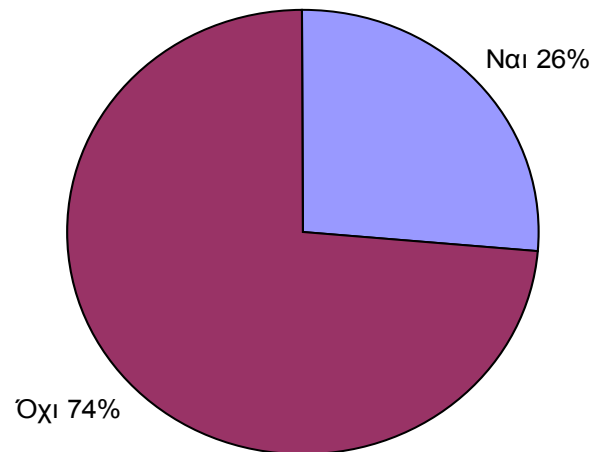

Εκπαιδευτικό Υπόβαθρο Εργαζομένων

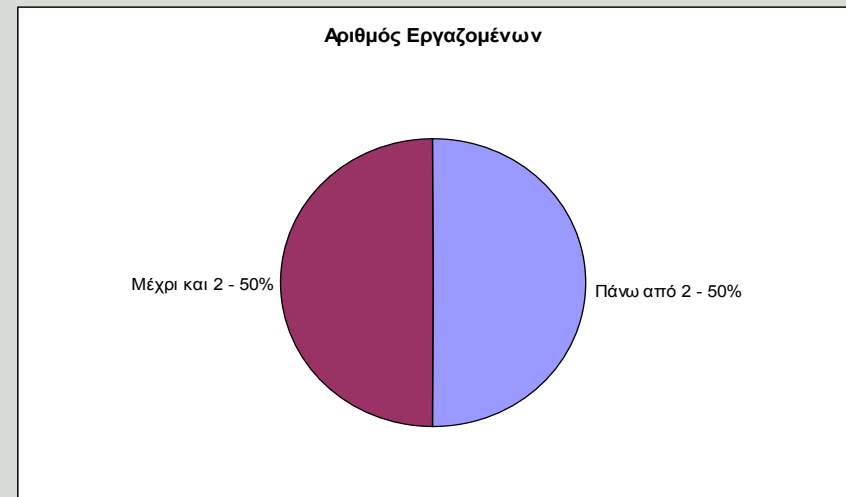
Η Βιβλιοθήκη σας αποτελεί ανεξάρτητο Τμήμα στο πλαίσιο του Οργανισμού;

Βιβλιοθήκη ως Ανεξάρτητο Τμήμα

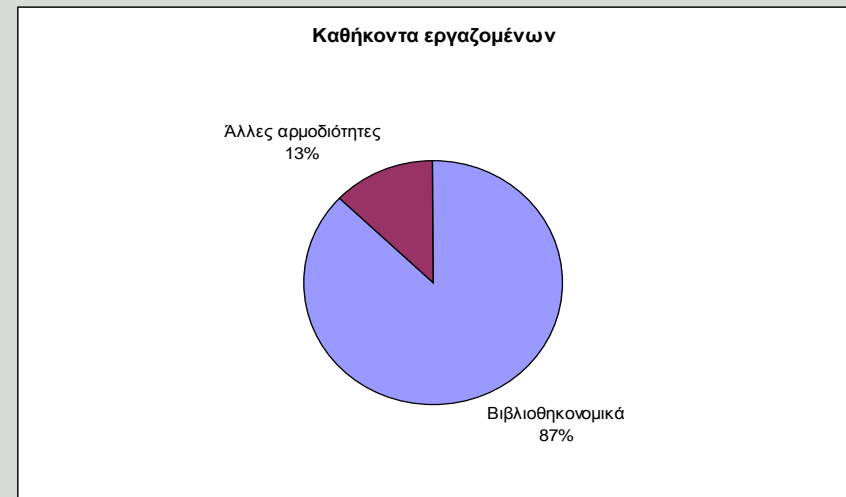
Πόσοι εργαζόμενοι απασχολούνται στη Βιβλιοθήκη σας;

- Στο σύνολο των ερωτηθέντων:
- Το 42,1% είναι βιβλιοθηκονόμοι,
- Το 23,6% δεν είναι,
- Σε ποσοστό 34,2% οι ιατρικές βιβλιοθήκες στελεχώνονται από τουλάχιστον έναν βιβλιοθηκονόμο, συν έναν ή περισσότερους εργαζόμενους με άλλη ειδικότητα και άλλα καθήκοντα.

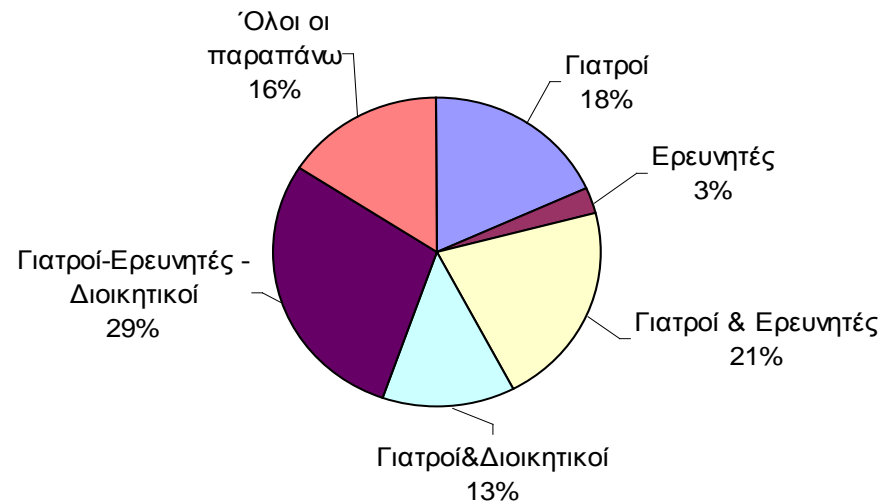
Ποια τα καθήκοντά σας;

- Το 89,4% αναφέρει βιβλιοθηκονομικά καθήκοντα (καταλογογράφηση, ταξινόμηση, εξυπηρέτηση κοινού, δανεισμό κλπ.),
- Το 13,1% ασχολείται με άλλες εργασίες (εξωτερικές δουλειές, κλητήρες κλπ.)
- ❖ Από το 89,4% που ασχολούνται με βιβλιοθηκονομικές εργασίες το 41% ασκεί και καθήκοντα «υπεύθυνου/ προϊστάμενου» της Βιβλιοθήκης.

Ποιο είναι το κοινό της Βιβλιοθήκης σας;

Το κοινό της Βιβλιοθήκης

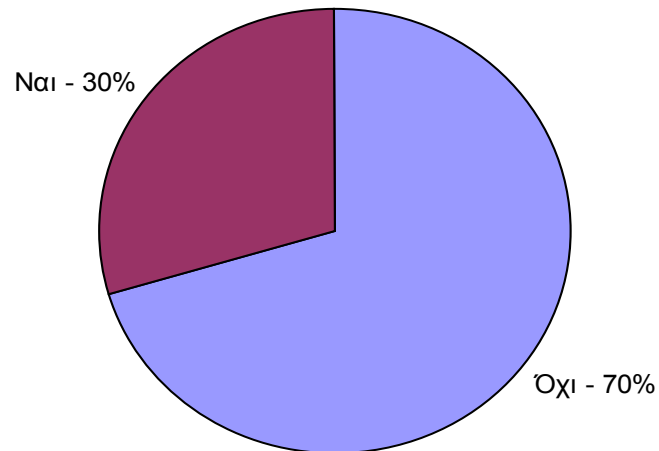
Το υλικό των Ιατρικών Βιβλιοθηκών

- Ως προς το υλικό που διαθέτουν οι Βιβλιοθήκες, σε ποσοστό 63,1% ξεπερνά τους 500 τίτλους βιβλίων,
- ενώ σε ποσοστό 28,9% ξεπερνά του 500 τίτλους περιοδικών εκδόσεων.
- Οι ιατρικές βιβλιοθήκες σε ποσοστό 65,7% είναι «υβριδικές», συνδυάζοντας έντυπο και ηλεκτρονικό υλικό, ενώ
- σε ποσοστό 31,5% οι συλλογές είναι σε έντυπη μορφή,
- με μία μοναδική περίπτωση (2,6%) που η συλλογή είναι μόνον ηλεκτρονική.

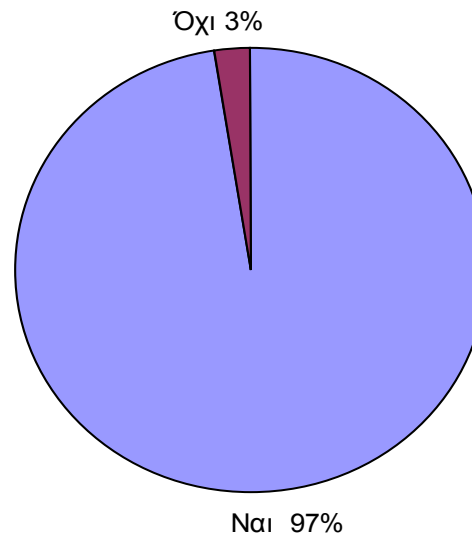
Οι Ιατρικές Βιβλιοθήκες είναι εξοπλισμένες & στελεχωμένες με εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό;

Εξοπλισμός & Ανθρώπινο Δυναμικό

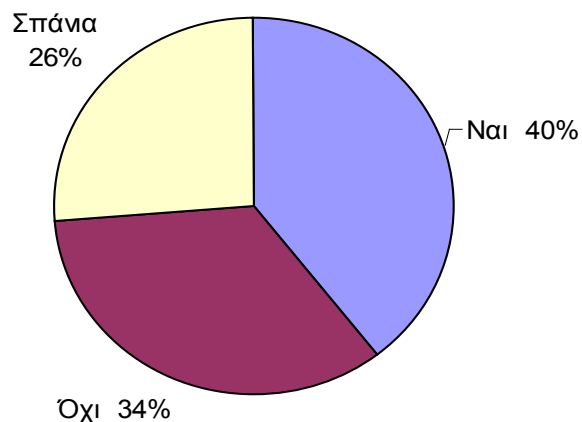
Θεωρείτε ότι οι Ιατρικοί Βιβλιοθηκονόμοι χρειάζονται περαιτέρω εξειδίκευση και δια βίου εκπαίδευση;

Εξειδίκευση & Δια βίου Εκπαίδευση

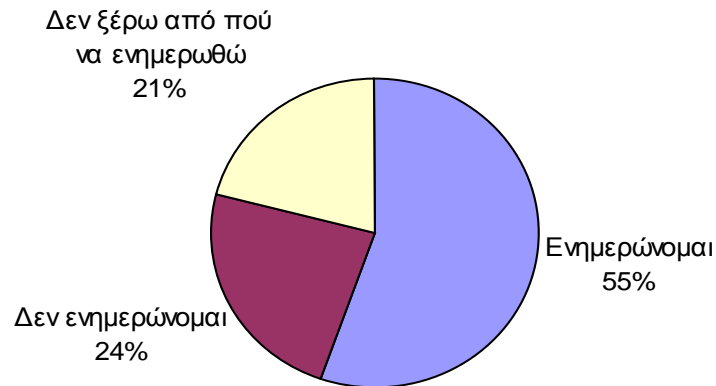
Συμμετέχετε σε σεμινάρια/ συνέδρια Ιατρικής Βιβλιοθηκονομίας;

Συμμετοχή σε Σεμινάρια-Συνέδρια

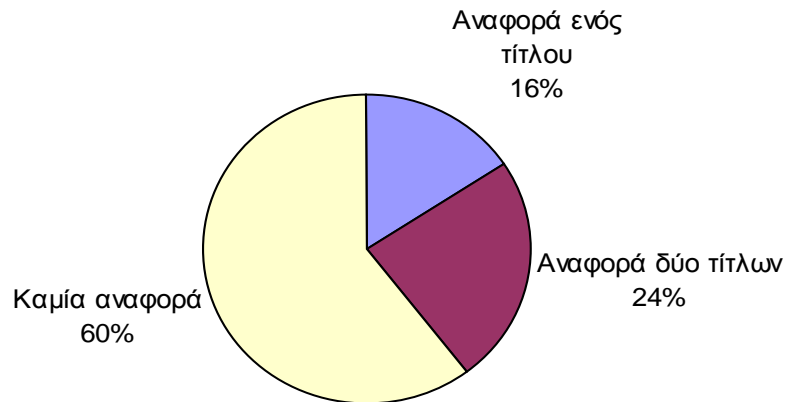
Ενημερώνεστε για τις εξελίξεις του κλάδου;

Ενημέρωση για θέματα του κλάδου

Αναφέρατε 2 περιοδικά Ιατρικής Βιβλιοθηκονομίας

Αναφορά Περιοδικών Ιατρικής Βιβλιοθηκονομίας

Τρέχουσα έρευνα

- **Chaleplioglou, Artemis & Kostagiolas P.A. (2008), *Perceptions regarding the role of Libraries and Information Services in the onset of the new millennium: the case of Greek Public Healthcare System***
 - 11^ο Πανευρωπαϊκό Συνέδριο Ιατρικών Βιβλιοθηκών, Φιλανδία: 23-28 Ιουνίου 2008
 - 17^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Ιωάννινα: 24-26/09/2008
 - ❖ Σκοπός της Έρευνας: Η έρευνα εστιάζει στους τρόπους με τους οποίους η Βιβλιοθήκη & Υπηρεσία Πληροφόρησης συμβάλλει, μέσω των υπηρεσιών που παρέχει, στην επίτευξη συγκεκριμένων οργανωσιακών/ διοικητικών στόχων του Οργανισμού στο πλαίσιο του οποίου δρα (Νοσοκομείο, Ερευνητικό Κέντρο, Ακαδημαϊκό Ίδρυμα κλπ.)

Διεθνώς, απαντούν «συλλογικά»

- **Παγκοσμίως**
 - [IFLA. Health and Biosciences Libraries Section](#)
- **Στην Ευρώπη**
 - [ELISAD European Association of Libraries and Information Specialists on Alcohol and Other Drugs](#) <http://www.elisad.eu/content/view/24/42/>
 - [EAHIL](#)
 - **Germany**
[AGMB Arbeitsgemeinschaft fuer medizinisches Bibliothekswesen](#) <http://www.agmb.de/>
 - **United Kingdom**
 - [Animal Health Information Specialists \(AHIS\)](#)
 - [Association of Information Officers in the Pharmaceutical Industry](#)
 - [The Association of ICT Professionals in Health and Social Care](#)
 - **Italy**
 - [GIDIF-RBM \(Gruppo Italiano Documentalisti dell'Industria Farmaceutica e degli Istituti di Ricerca Biomedica\)](#) <http://www.gidif-rbm.it/>
 - [Italian BDS \(Health Librarians and Documentalists\): the Associations of Librarians and Documentalists of the National Health Service](#) <http://biblio.area.cs.cnr.it/bibliotecario/bibliossn/>
- **Canada**
[Canadian Health Libraries Association](#) <http://www.chla-absc.ca/>
- **Africa**
[Association for Health Information and Libraries in Africa](#) <http://www.ahila.org/>
- **USA**
 - [American Medical Informatics Association](#)
 - [Medical Library Association](#)

Στην Ελλάδα...

<u>Συνεργατικές Δράσεις</u>	<u>Παραδείγματα εθνικών υλοποιήσεων</u>	<u>Ιατρικές Βιβλιοθήκες</u>
Συλλογικός Κατάλογος	ΖΕΦΥΡΟΣ	?
Δίκτυο Διαδανεισμών	ΕΔΕΤΒ	?
Κοινή διαχείριση πόρων	HEAL-LINK	?
Υπηρεσίες Ιατρικής Βιβλιοθηκονομίας	Αναζήτηση βιβλιογραφίας, impact factor, citation index	?
Εργαλεία ιατρικής βιβλιοθηκονομίας	Θησαυροί/ DDC	?
Δίαυλοι επικοινωνίας	Περιοδικά, Newsletters	?
Ψηφιακές Βιβλιοθήκες	Ψηφιακή βιβλιοθήκη ΕΚΤ	?
Ιδρυματικά αποθετήρια	ΠΑΝΔΗΜΟΣ	?

Συμπερασματικά

- Διοικητικά Ζητήματα προς επίλυση
- Οι εργαζόμενοι αναγνωρίζουν την ανάγκη εξειδίκευσης και δια βίου μάθησης
- Ελλιπής ενημέρωση για τις εξελίξεις του κλάδου
- Στελέχωση και εξοπλισμός
- Ο υβριδικός χαρακτήρας των ιατρικών βιβλιοθηκών φανερώνει τη σταδιακή υιοθέτηση των νέων τεχνολογιών
- Έλλειψη επίσημου επικοινωνιακού διαύλου
- Διαπροσωπικές συνεργασίες

Συμπερασματικά

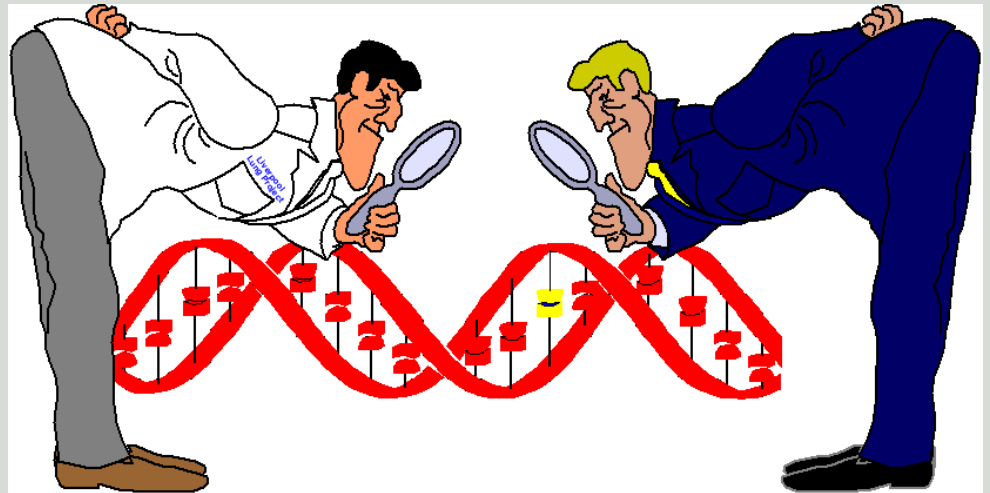
- Έλλειψη Συντονιστικού Οργάνου (π.χ. Ένωση Ελλήνων Ιατρικών Βιβλιοθηκονόμων)
- Δεν λαμβάνουν χώρα συναντήσεις ιατρικών βιβλιοθηκονόμων, ημερίδες ή συνέδρια και η δυνατότητα ενημέρωσης περιορίζεται σε ευρωπαϊκές και πιο σπάνιες διεθνείς συναντήσεις
- Οι συνεργασίες διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην ανάπτυξη των Βιβλιοθηκών
- Ο ανθρώπινος παράγοντας είναι το «κλειδί» για την επιτυχία των συνεργασιών

Θερμές Ευχαριστίες

προς:

- το ΕΚΕΒΙ
- την ΕΕΒΕΠ

Ευχαριστούμε
& εσάς για την προσοχή σας!

